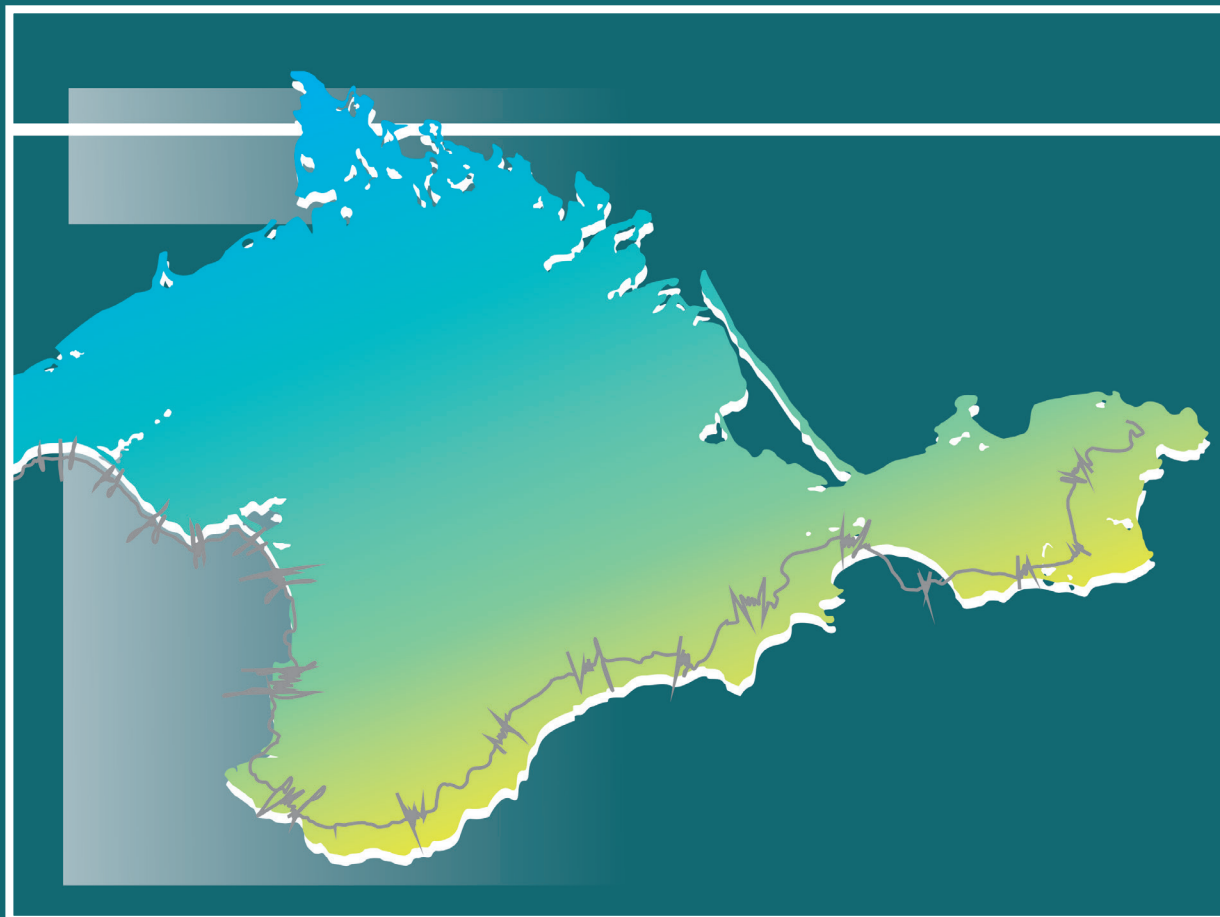

**ЗВІТ ЩОДО СТАНУ ВИКОНАННЯ
РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ
ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СФЕРІ
ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ
НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ АР КРИМ
ТА М. СЕВАСТОПОЛЯ**

з грудня 2020 року по листопад 2021 року

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

ЗМІСТ

Вступ 3

1. Права осіб, що утримуються під вартою, право на справедливий судовий розгляд 4

2. Свобода думок та свобода їх висловлювання 9

3. Свобода мирних зібрань 11

4. Свобода думки, совісті і релігії 13

5. Заборона примусового призову на військову службу 14

ВСТУП

Здійснивши збройну агресію проти України, Російська Федерація (далі - РФ) порушила взяті на себе міжнародно-правові зобов'язання згідно Статуту ООН та Заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року. Крім того, включивши Автономну Республіку Крим та місто Севастополь (далі - Крим) до складу своїх території, тобто окупувавши півострів, РФ здійснила їх неправомірну анексію. Неправомірність анексії Криму РФ була підтверджена, зокрема, Резолюцією Ради Європи 1988 (2014)¹, Резолюціями Генеральної Асамблеї ООН (далі – ГА ООН) 68/262 від 27 березня 2014 року², 71/205 від 19 грудня 2016 року³, 72/190 від 19 грудня 2017 року⁴, 73/194 від 17 грудня 2018 року⁵, 73/263 від 22 грудня 2018 року⁶, 74/17 від 9 грудня 2019 року⁷, 74/168 від 18 грудня 2019 року⁸, 75/29 від 7 грудня 2020 року⁹, 75/192 від 16 грудня 2020 року¹⁰. ГА ООН неодноразово засуджувала повне зневажання Російською Федерацією своїх зобов'язань згідно Статуту ООН та міжнародного права щодо її юридичної відповідальності за окуповану територію, включаючи обов'язок поважати законодавство України та права всіх цивільних осіб.

Міжнародне право покладає РФ як на окупуючу державу зобов'язання згідно Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року та інших міжнародно-правових актів. Крім того, встановивши ефективний контроль над територією Криму¹¹, РФ зобов'язана дотримуватися своїх міжнародно-правових зобов'язань згідно Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Міжнародного пакту про економічні соціальні і культурні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародних актів в сфері захисту прав людини.

Проте, з початком окупації українські закони були замінені законодавством РФ всупереч зобов'язанням за міжнародним гуманітарним правом, згідно з яким існуюче законодавство окупованої території повинно залишатися чинним. Це призвело також до вибіркового та політично вмотивованого застосування положень кримінального законодавства, спрямованих на боротьбу проти тероризму, екстремізму і сепаратизму, що обмежило право на свободу і звузило простір для реалізації фундаментальних прав та свобод. Після окупації всі пенітенціарні заклади Криму були включені до пенітенціарної системи РФ, що призвело до численних переведень затриманих із Криму до виправних колоній РФ всупереч нормам міжнародного гуманітарного права¹². Суди на території Криму були також включені до судової системи РФ всупереч міжнародно-правовим зобов'язанням РФ як окупуючої держави.

За період з грудня 2020 року по листопад 2021 року Кримською правозахисною групою на території окупованого Криму були зафіксовані систематичні порушення прав людини, зокрема:

- порушення права на справедливий судовий розгляд;
- порушення права на життя, фізичну та психічну недоторканність, свободу та безпеку;
- порушення прав осіб, що утримуються під вартою;
- порушення свободи думок та їх вільний вираз;
- порушення свободи мирних зібрань та свобода асоціації;
- порушення свободи совісті і релігії;
- порушення заборони примусового призову на військову службу.

1 <http://assembly.coe.int/nw/xml/xref/xref-xml2html-en.asp?fileid=20873&lang=en>

2 <https://undocs.org/en/A/RES/68/262>

3 <https://undocs.org/en/A/RES/71/205>

4 <https://undocs.org/en/A/RES/72/190>

5 <https://undocs.org/en/A/RES/73/194>

6 <https://undocs.org/en/A/RES/73/263>

7 <https://undocs.org/en/A/RES/74/17>

8 <https://undocs.org/ru/A/RES/74/168>

9 <https://undocs.org/en/A/RES/75/29>

10 <https://undocs.org/en/A/RES/75/192>

11 <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22%3A%22ENG%22%2C%22appno%22%3A%2220958/14%22%2C%2238334/18%22%2C%22documentcollectionid%22%3A%22DECGRANDCHAMBER%22%2C%22itemid%22%3A%22001-207622%22%7D>

12 https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/Crimea2014_2017_EN.pdf

Далі наводяться лише деякі приклади таких систематичних порушень прав людини.

I. ПРАВА ОСІБ, ЩО УТРИМУЮТЬСЯ ПІД ВАРТОЮ, ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД

Згідно інформації, яку отримує Кримська правозахисна група, на окупованій території Криму, органи держбезпеки, поліція, суди та інші агенти держави РФ систематично порушують права громадян України, затриманих у зв'язку з висловлюванням ними засудження агресії РФ проти України та окупації Криму.

Згідно ст. 7 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, нікого не може бути піддано катуванню чи жорстокому, нелюдському або принижуючому гідність поводженню чи покаранню.

Згідно ст. 10 Пакту про громадянські та політичні права, всі особи, позбавлені волі, мають право на гуманне поводження і поважання гідності, властивої людській особі.

Згідно Зводу принципів захисту всіх осіб, що піддаються затриманню чи ув'язненню в якій би то не було формі, затвердженого Генеральною Асамблеєю ООН в Резолюції 43/173 від 9 грудня 1988 року, затримана чи ув'язнена особа має право оскаржити дисциплінарні санкції.

Відповідно до Мінімальних стандартних правил поводження з ув'язненими, затвердженими Економічною і соціальною радою її резолюціями 663С (XXIV) від 31 липня 1957 року та 2076 (LXII) від 13 травня 1977 року, до одиночного ув'язнення слід вдаватися як до крайнього заходу лише в виняткових випадках протягом якомога більш короткого часу, за умови здійснення незалежного контролю і тільки з санкції компетентного органу.

Статтю 64 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року встановлено, що кримінальне законодавство окупованої території залишається чинним, за винятком випадків, коли дія його скасовується або призупиняється окупаційною державою, якщо це законодавство становить загрозу безпеці окупаційної держави або є перешкодою виконання цієї Конвенції. Враховуючи згадане вище, та з огляду на необхідність забезпечення ефективного судочинства, суди окупованої території продовжуватимуть виконувати свої функції стосовно розгляду правопорушень, визначених цим законодавством. Відповідно до ст. 76, громадяни держави, територія якої є окупованою, обвинувачені у вчиненні злочинів, повинні утримуватися в такій державі, і, в разі засудження, вони повинні там же відбувати своє покарання.

В порушення своїх міжнародно-правових зобов'язань згідно Конвенції про захист цивільного населення під час війни Російська Федерація, примусове розповсюджуючи своє громадянство на цивільне населення Криму та проголошуючи Крим частиною території РФ, застосовує щодо нього кримінальне законодавство РФ та здійснює судочинство в судах, створених в рамках судової системи РФ.

Кримська правозахисна група (далі – КПГ) отримує дані про те, що РФ застосовує практику звинувачення громадян України, що проживають на окупованій території Криму, або потрапляють на його територію відповідно до вимог законодавства РФ, у проведенні диверсій або шпигунстві проти РФ.

КПГ також документує інформацію щодо застосування органами ФСБ РФ та поліції тортур для отримання показань зізнання, а також про інші незаконні методи слідства та порушення вимог кримінального процесуального законодавства РФ. Крім того, судовий розгляд таких справ є закритим, оскільки, у їх матеріалах містяться відомості, які РФ визначає як державна таємниця, що унеможливорює контроль судового розгляду з боку громадськості.

Справи розглядаються з порушенням права на справедливий суд, основними доказами для суду у більшості справ за так званими терористичними статтями є свідчення анонімних свідків (багато хто з них — співробітники ФСБ РФ), досудові показання свідків, котрі у подальшому в суді заявляють, що такі свідчення дали під тиском, і лінгвістичні експертизи розмов обвинувачених мусульман. Докази, надані стороною захисту, зазвичай судді не беруть до розгляду.

Оскільки у березні 2014 року РФ автоматично розповсюдила своє громадянство на українських громадян, що проживали на окупованій території Криму, кримські «суди» РФ кваліфікують дії українських громадян щодо співпраці з органами розвідки України (незалежно від того, чи мали вони

місце) як «державна зрада», а не «шпигунство» (наприклад – у справі Івана Яцкіна, про яку зазначено нижче), внаслідок чого до них застосовують більш суворе покарання (від 12 до 20 років позбавлення волі).

Іншою категорією громадян України, що проживають на території окупованого Криму та зазнають постійного та систематичного порушення прав, є громадські активісти з числа кримських татар, яких звинувачують у причетності або у пропаганді діяльності ісламських організацій, які в РФ визнані терористичними чи екстремістськими, але не є такими згідно законодавства України (такою організацією є, наприклад, Хізб ут-Тахрір). Крім того, віднесення організацій до терористичних чи екстремістських здійснюється з політичних причин – до таких організацій відносять ті, які публічно засуджують окупацію Криму Російською Федерацією (як, наприклад, Меджліс кримськотатарського народу).

Зазначені дії РФ мають ознаки дискримінації населення Криму за політичними поглядами, зокрема, за засудження окупації Криму. Резолюціями щодо стану в сфері прав людини в АР Крим та місті Севастополі ГА ООН неодноразово засуджувала порушення, зловживання та дискримінаційні заходи та методи по відношенню до жителів тимчасово окупованого Криму. Як у затвердженому Третім комітетом 76-ї сесії Генеральної Асамблеї проєкті резолюції¹³, так і у попередніх резолюціях (№№ 75/192, 74/168, 73/263, 72/190, 71/205) щодо стану в сфері прав людини в Криму РФ закликають вжити всіх необхідних заходів для того, щоб негайно покінчити з усіма порушеннями та зловживаннями щодо жителів Криму, зокрема із дискримінаційними заходами та методами, довільними затриманнями та арештами, насильницькими зникненнями, тортурами та іншими жорстокими, нелюдськими чи таким, що принижує людську гідність поведінками.

ГА ООН закликала РФ негайно та без попередніх умов надати свободу та можливість повернення на підконтрольну уряду України території тим українським громадянам, які були незаконно затримані та віддані суду без дотримання вимог міжнародного права, а також тим, котрі були переміщені чи депортовані через міжнародно визнані кордони з Криму до РФ.

Станом на листопад 2021 року КПГ задокументувала загальну кількість мешканців Криму, позбавлених волі на зазначених підставах в рамках політично вмотивованих «справ проти кримських мусульман» (безпідставні звинувачення в участі в Хізб ут-Тахрір) у 79 осіб. Строки ув'язнення у таких справах складають, як правило, 10 -17 років. Ще 5 осіб обмежені в пересуванні: 3 перебувають під наглядом й не в змозі залишити окуповану територію, 2 — під домашнім арештом.

Крім того, станом на листопад 2021 року КПГ встановила, що в рамках переслідування «Свідків Єгови» в Криму позбавлено волі 5 осіб, а ще 7 — під домашнім арештом, 2 — під підпискою про невиїзд.

КПГ фіксує інформацію про те, що адміністрації колоній та слідчих ізоляторів в РФ та окупованому Криму утримують заарештованих в умовах, що спричиняють страждання затриманим: стан камер не відповідає мінімальним санітарним стандартам, адміністрація виправних закладів застосовує тривалі та свавільні утримання у штрафних ізоляторах з надзвичайно жорсткими умовами тримання. Незважаючи на заклик з боку ГА ООН, ув'язненим не надається адекватна медична допомога.

Кримською правозахисною групою протягом грудня 2020 р. – листопада 2021 р. були зафіксовані факти, що можуть свідчити про скоєння посадовими особами РФ та її окупаційних органів у Криму злочинів, передбачених ст. 7 (злочини проти людяності) та ст. 8 (військові злочини) Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Зокрема ст. 7(1)(d) – депортація або насильницьке переміщення населення (стосовно переміщення ув'язнених осіб з Криму на територію РФ), ст. 7(1)(e) – ув'язнення або інше жорстоке позбавлення фізичної свободи у порушення основних норм міжнародного права, ст. 7(1)(f) – катування, ст. 7(1)(h) – переслідування будь-якої групи, за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, гендерними, чи іншими ознаками, ст. 7(1)(i) – насильницьке зникнення людей, ст. 7(1)(k) – інші нелюдські діяння аналогічного характеру, які полягають в умисному завданні сильних страждань або серйозних тілесних ушкоджень або серйозної шкоди психічному чи фізичному здоров'ю.

Зокрема КПГ звертає уваги та такі факти:

1) 37-річний **Валентин Вигівський** був затриманий в 2014 році за звинуваченням у шпигунстві і після винесення російським судом вироку з покаранням у вигляді 11 років позбавлення волі, Вигівський утримується у виправній колонії на території РФ (ВК № 11 у Кірово-Чепецькому районі Кіровської області). Протягом майже п'яти років перебування у колонії до липня 2021 року Вигівський

¹³ <https://undocs.org/en/A/C.3/76/L.29>

утримувався в умовах одиночного ув'язнення у приміщенні камерного типу колонії, перебування в якому передбачає одиночне ув'язнення без особистих речей у камері, в якій в денний час ліжко закріплюється на стіні у вертикальному положенні. Вигівському було заборонено здійснювати телефонні дзвінки рідним, а також розмовляти із ув'язненими під час прогулянки¹⁴. Після того, як Вигівський оголосив голодування, його перевели з приміщення камерного типу. Батьки Вигівського повідомляють, що він перехворів на COVID-19 після спалаху вірусу в колонії. У Валентина були схожі симптоми, втім медичної допомоги йому не надали, тестування на COVID-19 не робили. Крім цього, він має хронічне захворювання хребта й проблеми з суглобами. Стан здоров'я погіршується і тому, що українця вже чотири роки утримують в приміщенні камерного типу (ПКТ) без права на побачення і перемовини з родичами¹⁵.

2) Затриманого за звинуваченням у державній зраді у жовтні 2019 році громадянина України **Івана Яцкіна**, утримували у СІЗО «Лефортово» у Москві з жовтня 2019 по липень 2021 року, після чого етапували до Криму для винесення вироку¹⁶.

Адвокат Яцкіна повідомив, що у Лефортово Яцкін потребує медичної допомоги. Інший затриманий громадянин України Владислав Єсипенко, котрий зустрів Яцкіна в слідчому ізоляторі, повідомив, що у Яцкіна були відморожені пальці на ногах, оскільки взимку його виводили на прогулянку в капцях. Адвокат Яцкіна повідомив, що внаслідок обмороження затриманий страждає від болю, проте не отримує медичної допомоги, окрім того, що йому була видана невідома мазь без інструкції щодо застосування. Адміністрація ігнорує заяви Яцкіна щодо надання медичної допомоги, зокрема проведення діагностики судів нижніх кінцівок та проведення МРТ. У квітні адвокат Яцкіна повідомив, що в камері слідчого ізолятора Сімферополя, де перебуває Іван Яцкін, є щури й клопи, на стелі — пліснява¹⁷.

21 травня «Верховний суд Республіки Крим» засудив Івана Яцкіна до 11 років позбавлення волі в колонії суворого режиму згідно ст. 275 (Державна зрада) Кримінального кодексу¹⁸. 16 вересня 2021 року російський суд (3-й апеляційний суд м. Сочі) залишив вирок Яцкіна чинним¹⁹.

Після винесення рішення суду Яцкін був етапований до місця відбуття покарання у Кемеровській області, РФ. Адвокат Яцкіна повідомив, що у політ'язня «фактично відбувається гниття ніг» внаслідок відмороження і йому загрожує втрата кінцівок. Під час етапування до колонії у Яцкіна вилучили необхідні йому медикаменти та перев'язувальні матеріали²⁰.

У колонії, куди прибув Яцкін (ВК-2 у с. Двубратський, Краснодарський край), не було опалення, що призвело до загострення захворювання ніг. Адвокат Яцкіна також повідомив, що одразу після прибуття до колонії у Краснодарському краї (РФ), його на три доби помістили до ШІЗО, при тому, що таке переміщення було здійснене тому, що у камерах не було вільного місця. Оскільки умови перебування у ШІЗО передбачають, що після підйому і до відбою ліжко у вертикальному положенні кріпиться до стіни, Яцкін був вимушений весь денний час проводити стоячи на хворих ногах. Адвокат також зазначив, що у колонії Яцкіну не надається медична допомога, а належне медичне обстеження не проводиться²¹.

3) З 10 березня 2021 року у Криму був затриманий журналіст Радіо Свобода **Владислав Єсипенко**, який на час затримання виконував редакційне завдання проекту «Крим.Реалії». Після затримання він утримується у слідчому ізоляторі м. Сімферополя. ФСБ РФ звинуватило журналіста незаконно-му виготовленні боєприпасів, а саме у «вийманні зі схованки компонентів вибухового пристрою», начебто, Єсипенко повинен був забрати з таємного сховища гранату за наказом Служби зовнішньої розвідки України.

18 березня підконтрольний владі РФ канал «Крим 24» опублікував «інтерв'ю» з Владиславом Єсипенком, в якому він визнав свою вину. Проте Єсипенко заявив адвокату про застосування щодо нього тортур (удари електричним струмом, побиття, удушення поліетиленовим пакетом, утримання оголеним та погрози вбивством) з метою отримання зізнання²².

14 <https://www.radiosvoboda.org/a/valentyn-vyhivskiy/31282919.html>

15 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/02/crimean-human-rights-group_jan_2021_en.pdf

16 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/05/crimean-human-rights-group_apr_en.pdf

17 <https://www.facebook.com/nikolay.polofov/posts/3980770328655000>

18 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/06/crimean-human-rights-group_may_en.pdf

19 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/10/crimean-human-rights-group_sep_en.pdf

20 <https://www.facebook.com/nikolay.polofov/posts/4585279121537448>

21 <https://www.facebook.com/nikolay.polofov/posts/4591068874291806>

22 <https://khpg.org/en/1608808962>

До кінця березня до Владислава Єсипенка не допускали адвокатів, з якими він бажав укласти угоду. Натомість йому була призначена Віолетта Синєглазова – адвокат, котра раніше неодноразово призначалася в інших політично умотивованих справах. Синєглазова не подавала скарг на взяття під варту й незаконні методи слідства, схилилася підзахисного до угоди зі слідством і надання неправдивих свідчень²³.

У липні 2021 року Спеціальний доповідач з питань про положення правозахисників та ряд інших Доповідачів надіслали до уряду РФ листа з проханням надати інформацію щодо затриманого Владислава Єсипенка, а також про деталі та результати розслідування, котрі могли бути проведені на підставі заяв Єсипенка про тортури та інше нелюдське та таке, що принижує людську гідність, повождення²⁴.

Під час судового засідання у вересні 2021 року були допитані два представники громадськості, котрі брали участь в оперативно-розшукових заходах. Один – на обшуку в квартири, де мешкав журналіст, а другий – на огляду місцевості, де, за твердженням обвинувачення, розташовувалася схованка з гранатою, яку згодом, начебто, знайшли Єсипенка. Як зазначив адвокат підсудного Дмитро Дінзе, обидва понятіх виглядали підготовленими до допиту, використовували юридичну термінологію та без запинки розповідали про події, свідками яких вони були. У адвоката склалася думка, що їхня обізнаність була не випадковою і мала «посилити» протоколи оперативно-розшукових заходів, наявні в матеріалах справи²⁵.

На судовому засіданні 5 жовтня допитали двох свідків обвинувачення оперуповноваженого співробітника та понятого, проте суд відмовив у допиті осіб, щодо допиту яких клопотав захист²⁶.

22 листопада у «Сімферопольському районному суді» під час чергового засідання у закритому режимі допитали експерта, котрий визнав «знайдену в машині журналіста гранату» саморобним вибуховим пристроєм. Однак експерт не спромігся відповісти на більшість питань адвоката, пов'язаних із параметрами, на підставі яких він дійшов висновку про те, що гранату було перероблено²⁷.

4) Громадянин України **Олег Приходько**, український активіст, учасник Євромайдану, який публічно засуджував окупацію Криму, був затриманий у жовтні 2019 року, був засуджений Південним окружним військовим судом у Ростові-на-Дону до 5 років позбавлення волі за незаконне виготовлення вибухових речовин і підготовку терористичного акту²⁸. 17 травня суддя Апеляційний військовий суд РФ залишив вирок чинним²⁹. Як повідомив адвокат затриманого, Приходько інкримінують підготовку підриву будівлі адміністрації міста Саки. Приходько відбуває покарання у м. Владимир, РФ.

Побачення з адвокатом Приходьку дозволили лише після трьох місяців ув'язнення. Його адвокат повідомив, що адміністрація закладу не дозволила провести конференційну зустріч з Приходьком, на зустрічі був присутній представник установи з відеокамерою, що записувала розмову. Олег Приходько повідомив адвокату, що знаходиться весь цей час в одиночній камері. Літній чоловік з хронічними захворюваннями змушений бути весь день на ногах, тому що лежати йому дозволяють лише після відбою. За весь час перебування у виправній установі Приходько не отримав жодного листа. Його кореспонденція теж не потрапляє до родичів, хоча він пише листи щоденно³⁰.

5) У вересні 2021 року працівниками Федеральної служби безпеки РФ було затримано заступника Меджлису кримськотатарського народу **Нарімана Джеляля** за звинуваченням у скоєнні диверсії – підриві газопроводу, який, за версією слідства, стався 23 серпня 2021 року біля Сімферополя. Під час допиту у відсутності адвоката на Джелялі були наручники та мішок на голові. Крім того, особи, що проводили допит погрожували «поганими» наслідками для затриманого у випадку невизнання провини, після чого Джелял був змушений визнати всі звинувачення, висунуті цими особами. Крім того, Джелял в першу добу затримання протягом годин утримувався у камері, площею 2 кв.м. Згодом Джелял рішенням кримського «суду» був взятий під варту. Наріман Джелял є громадським активістом та журналістом, який публічно засуджував збройну агресію Російської Федерації проти України та окупацію нею Криму. 23 серпня 2021 року він був присутній на організованому владою

23 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

24 <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=26459>

25 <https://crimeahrg.org/uk/na-sudi-shhodo-%d1%94sipenka-dopitali-pidgotovlenih-ponyatih-dinze/>

26 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/11/october_en.pdf

27 <https://crimeahrg.org/ru/delo-vladislava-esipenko-ekspert-utverzhaet-cto-v-mashine-nashli-samodelnoe-vzryvnoe-ustroystvo/>

28 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

29 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/05/crimean-human-rights-group_apr_en.pdf

30 <https://crimeahrg.org/uk/u-vyazniczi-dlya-osoblivo-nebezpechnih-zlochinciv-bez-listiv-i-likiv-advokat-vidvidav-olega-prihodka/>

України міжнародному Саміті Кримської платформи³¹.

6) В рамках однієї справи з Наріманом Джелялом були затримані Асан та Азіз Ахметови. Як повідомив адвокат, Асана Ахметова після затримання відвезли до невідомого приміщення, ще били та кували ударами електричного струму. Після цього Асана Ахметова помістили в машину і поїхали в невідомому напрямку. У машині Ахметову сказали, що відвезуть його до лісу, де застрелять, нібито, під час спроби втечі. Після відмови Ахметова виходити з машини, його відвезли назад до приміщення, де продовжили кувати ударами електричним струмом, вимагаючи зізнання у звинуваченнях. Після того, як Ахметов погодився підписати зізнання, його відвезли до управління ФСБ для проведення формальних слідчих дій. Пізніше телеканал "Звезда" в своєму Telegram-каналі опублікував відео нібито з місця диверсії на газопроводі в Криму й допиту братів Ахметових³².

Також адвокат Асана Ахметова повідомив, що затриманому не надають належну медичну допомогу. Ахметов скаржиться сильний біль зліва в області ребер, проте допомоги йому не надають³³.

6) 55-річний **Наріман Межмедінов** був затриманий за звинуваченням в участі у батальйоні імені Н. Челебіджіхана (добровольче збройне формування створене з метою захисту територіальної цілісності України) й утримується в СІЗО Сімферополя. Його сестра повідомила Кримській правозахисній групі, що Наріман фактично безперервно після затримання перебуває в медичному блоці СІЗО, тому що страждає на такі захворювання: астма, панкреатит, серцева недостатність. Родині бракує коштів, щоб оплатити всі необхідні ліки, а адміністрація СІЗО їх не надає. Втім, ігноруючи його захворювання, медико-судова експертиза визнала дозволенням його утримання в СІЗО³⁴. У липні 2021 року Чорноморський районний суд Криму засудив Нарімана Межмедінова до 8 років колонії «за участь у діяльності незаконного збройного формування, що діє на території іноземної держави, з цілями, які суперечать інтересам Росії»³⁵.

7) 29 квітня під час обшуку в **Ернеста Сейтосманова**, брата раніше засудженого до 17 років ув'язнення за звинуваченням в організації діяльності терористичної організації Енвера Сейтосманова, співробітники ФСБ РФ застосували щодо Ернеста задушливий прийом і утримували його доти, поки він не став втрачати свідомість³⁶.

8) Затриманих **Шабана Умерова**, **Раїма Айвазова**, **Різу Ізетова** і **Фархода Базарова** у лютому 2021 року етапували до РФ для розгляду їхніх справ Південним окружним військовим судом РФ. Затримані повідомили адвоката про те, що з Сімферополя до Краснодару кожного з них етапували в «станкані» — камері в кузові переобладнаного для перевезення арештантів вантажного автомобіля площею 0,25 м² (50х50 см), що не опалювалася протягом усього шляху (приблизно 450 км)³⁷.

9) У лютому 2021 року адміністрація виправної колонії ВК-2 у м. Салават (РФ) помістила **Теймура Абдуллаєва** до штрафного ізолятора (далі – ШІЗО) строком на 10 діб відразу після того, як добіг кінця попередній термін перебування в ізоляторі. Кримській правозахисній групі стало відомо, що після закінчення 4 вересня 2021 року попереднього терміну його перебування в ШІЗО, вже 7 та 27 вересня³⁸, а також двічі протягом жовтня Абдуллаєв переводився до ШІЗО³⁹. У листопаді знов адміністрація колонії продовжила термін перебування Теймура Абдуллаєва у ШІЗО до 8 грудня⁴⁰. Внаслідок постійних продовжень Теймур Абдуллаєв перебуває в ШІЗО практично неперервно з березня 2020 року.

10) У березні 2021 року «Верховний суд Криму» залишив чинним вирок (6 років позбавлення волі) для сповідувача релігійної течії «Свідків Єгови» **Сергія Філатова**⁴¹, засудженого у березні 2020 року. У червні 2021 року Філатова етапували до виправної колонії № 12 у місті Каменськ-Шахтинський, Ростовська область РФ⁴².

31 <https://crimeahrg.org/en/review-on-the-human-rights-situation-in-crimea-in-september-2021/>

32 <https://crimeahrg.org/en/crimean-tatar-asan-akhtemov-severely-tortured-to-beat-a-testimony-out-lawyer/>

33 <https://crimeahrg.org/uk/krimskomu-tatarinu-asanu-ahmetovu-v-sizo-ne-nadayut-nalezhno%20d1%97-medichno%20d1%97-dopomogi-advokat/>

34 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/02/crimean-human-rights-group_jan_2021_en.pdf

35 <https://crimeahrg.org/en/crimean-resident-nariman-mezhmedinov-was-sentenced-to-eight-years-in-prison-for-involvement-in-the-crimean-tatar-battalion/>

36 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/05/crimean-human-rights-group_apr_en.pdf

37 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/03/crimean-human-rights-group_feb_2021_en.pdf

38 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/10/crimean-human-rights-group_sep_en.pdf

39 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/11/october_en.pdf

40 Бранця Кремля Теймура Абдуллаєва відправили в ШІЗО до 8 грудня <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3350778-branca-kremla-tejmura-abdullaeva-vidpravili-v-sizo-do-8-grudna.html>

41 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

42 <https://jw-russia.org/cases/dzhankoy.html>

11) Також у березні «Гагарінський районний суд Севастополя» засудив **Віктора Сташевського** до 6 років і 6 місяців позбавлення волі за участь в організації «Свідки Єгови». Відразу після оголошення вироку його взяли під варту. У серпні «Севастопольський міський суд» залишив рішення чинним⁴³, після чого Сташевського було етаповано на територію РФ (місто Хадиженськ Краснодарського краю) для відбуття покарання у виправній колонії № 9⁴⁴.

12) У липні 2021 року **Рустем Сейтхалілов** й **Ескендер Сулейманов** повідомили, що в камерах СІЗО у Ростові-на-Дону, де їх утримують, перебуває по 8 осіб, і практично всі вони хворіють, а один ув'язнених втратив нюх. Утім, попри симптоми COVID-19, медичні співробітники СІЗО не ставлять діагноз і «лікують» парацетамолом. Адвокат Сафіє Шабанова повідомила, що у **Вадима Бектемірова**, котрий знаходиться в одній камері з Сейтхаліловим, уже більше 7 днів підвищена температура.

13) Затриманий **Айдер Джаппаров** повідомив адвокатів Едему Семедляєву про те, що в камері СІЗО № 3 м. Новочеркаськ — таргани, щури й блохи, постільна білизна й подушки відсутні⁴⁵.

14) У березні 2021 року співробітники ВК-14 Краснодарського краю (РФ) продовжили термін утримання в ШІЗО українця **Андрія Коломійця** за те, що він, перебуваючи в камері ШІЗО, стоячи заснує⁴⁶.

15) У жовтні затриманий **Рустем Мурасов** повідомив про те, що в камері слідчого ізолятора у місті Сімферополь, де його утримують, завжди вогко, є пліснява, таргани, щури й миші. Протягом останніх 20 днів йому не надають можливості помитися⁴⁷.

16) У жовтні 2021 року створений окупаційною адміністрацією в Криму «Гагарінський районний суд Севастополя» засудив **Ігоря Шмідта** — учасника релігійної організації «Свідки Єгови» до 6 років позбавлення волі в колонії загального режиму за «організацію діяльності екстремістської організації»⁴⁸.

17) У березні 2021 року було засуджено 66-річну **Галину Довгополу** за ст. 275 Кримінального кодексу РФ (державна зрада) до 12 років позбавлення волі з відбуванням покарання в колонії загального режиму, з обмеженням свободи на один рік. Довгополу звинуватили у тому, що вона начебто «таємно співпрацювала з Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України». Її кримінальну справу було розглянуто в закритому режимі, через те, що «в матеріалах справи містилися відомості, які є державною таємницею». Галина публічно висловлювала свій осуд окупації Криму РФ, а також підтримувала зв'язок з волонтерськими українськими організаціями, що діяли на підконтрольній уряду України території⁴⁹.

Вирок Галині Довгополій ухвалив суддя» Ігор Кожевников, громадянин РФ, який вже неодноразово засуджував громадян України за політично мотивованими справами в порушення стандартів права на справедливий судовий розгляд, як Володимира Дудки і Олексія Бессарабова.

У листопаді 2019 року її взяли під варту та вивезли до СІЗО Лефортово у Москві, а на початку 2021 року повернули до СІЗО Сімферополя. Довгопола була вивезена на території РФ для відбування покарання у жіночій колонії у Володимирській області. Під час перебування в місцях несвободи їй не надавалася медична допомога.

2. СВОБОДА ДУМОК ТА СВОБОДА ЇХ ВИСЛОВЛЮВАННЯ

Згідно ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, кожна людина має право на вільне вираження своїх поглядів; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово чи за допомогою друку або художніх форм вираження чи іншими способами на свій вибір.

Відповідно до ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів,

⁴³ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/09/crimean-human-rights-group_aug_en.pdf

⁴⁴ <https://crimeahrg.org/uk/svidok-%d1%94govi-stashevskij-buv-etapovanij-do-rosijsko%d1%97-koloni%d1%97/>

⁴⁵ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

⁴⁶ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

⁴⁷ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/11/october_en.pdf

⁴⁸ <https://crimeahrg.org/uk/u-sevastopoli-svidka-%d1%94govi-shmidt-zasudili-do-6-rokiv-koloni%d1%97/>

⁴⁹ <https://crimeahrg.org/en/statement-of-human-rights-organizations-regarding-sentence-of-ms-halya-dovhopola-in-crimea/>

одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів.

Резолюцією 75/192 від 16 грудня 2020 року, а також попередніми резолюціями щодо стану прав людини в Криму, ГА ООН закликала РФ вжити заходів до того, щоб усі кримські жителі могли здійснювати право на свободу думок та їх вільний вираз, право на мирні збори та право на свободу асоціацій у будь-якій формі, включаючи поодинокі пікети, без будь-яких обмежень, крім обмежень, що допускаються міжнародним правом. Утримуватися від запровадження кримінальної відповідальності за здійснення даного права та скасувати всі санкції, які застосовуються до кримських жителів за висловлення незгоди, у тому числі щодо статусу Криму. Проте, зазначені заклики ГА ООН не були виконані, що знайшло своє відображення у проекті відповідної резолюції на 76-ї сесії Асамблеї.

Органи влади РФ та органи окупаційної влади в Криму здійснюють систематичне порушення прав громадян України, що проживають у Криму та знаходяться під юрисдикцією РФ, утискаючи можливість вільного висловлювання думок такими особами. Жителі Криму притягаються до відповідальності за публічні висловлювання щодо незаконності анексії Криму, його належності до України та висвітлення порушень прав людини в Криму.

У січні 2021 року окупаційними органами влади було притягнуто до адміністративного арешту громадянина України за публікацію в соціальній мережі інформації про дату й місце проведення акції на підтримку російського політика-опозиціонера Олексія Навального. «Поліція» міста Севастополь повідомила населення притягнення до відповідальності осіб, котрі публікують інформацію щодо проведення «несанкціонованих» масових заходів (акціях на підтримку Навального)⁵⁰.

22 січня в Сімферополі співробітники МВС РФ затримали Сергія Васильєва під час проведення одиночного пікету проти бездіяльності поліції та прокуратури. Також був затриманий Ілля Большедворов, котрий знімав акцію на відео. Приводом для затримання слугувало недотримання карантинних обмежень. У березні «Центральний районний суд м. Сімферополя» заарештував Большедворова на 10 діб. У рішенні «суду» зазначено, що Большедворова заарештували за дрібне хуліганство, пов'язане з непокорю працівників поліції, що не навіть відповідає статті, зазначеній у протоколі затримання⁵¹.

20 квітня «суд» м. Сімферополя оштрафував редактора газети «Qirim» Бекіра Мамутова за скоєння адміністративного правопорушення «Зловживання свободою масової інформації» за публікацію доповіді Генерального секретаря ООН Антоніу Гутерріша «Стан у сфері прав людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Україна». Формальним приводом для переслідування стала відсутність в публікації примітки, що Меджліс кримськотатарського народу є забороненою в РФ організацією, як це передбачено законодавством РФ⁵².

4 вересня під час масових затримань у Сімферополі було затримано щонайменше четверо журналістів і блогерів (Владлен Сейдалієв, Ролан Османов, Нурі Абдурашитов і Айдер Кадиров), котрі знаходилися там з метою висвітлення подій. Їх разом з іншими затриманими відвезли до відділення поліції, де на них склали протоколи за невиконання карантинних обмежень⁵³.

1 листопада під час масового затримання у Сімферополі затримали журналіста **Куламета Ібрагімова**. Він повідомляє про те, що є журналістом, але співробітник МВС це проігнорував⁵⁴.

23 листопада під час масового затримання у Сімферополі затримали 5 журналістів, котрі прийшли під ізолятор тимчасового тримання зустріти адвоката Едема Семедляєва, який відбув адміністративний арешт. Три з них мали з собою редакційні завдання видавництва, 2 були громадянськими журналістами «Кримської солідарності». Після затримання їх доправили до РВВС «Центральний» (**Алім Сулейманов, Дявер Ібрагімов, Енвер Алімов**) і РВВС «Київський» (**Сіммар Аблялімов і Вілен Темер'янов**). На них склали протоколи за ст. 20.2.2 КпАП РФ і залишили ночувати в ІТТ⁵⁵. 24 листопада були ухвалені судові рішення про адміністративний арешт: Вілен Темер'янов заарештований на 4 діб, Алімов Енвер і Ібрагімов Дявер – на 13, Сулейманов Алім – на 12 й Аблялімов Сіммар – на 10 діб⁵⁶.

50 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/02/crimean-human-rights-group_jan_2021_en.pdf

51 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

52 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/05/crimean-human-rights-group_apr_en.pdf

53 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/11/october_en.pdf

54 https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=620884958912203

55 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/12/crimean-human-rights-group_nov_en.pdf

56 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/12/crimean-human-rights-group_nov_en.pdf

26 листопада біля будівлі «Кримського гарнізонного військового суду» затримали координатора об'єднання «Кримська солідарність» **Ділявера Меметова** й журналіста «Кримської солідарності» та видання «Грани.ру» **Абдуллу Сейдаметова**. Після доставки їх до РВВС «Центральний» Абдуллу Сейдаметова відпустили⁵⁷.

Влада РФ використовує технічні засоби з метою **перешкоджання віщання українських засобів масової інформації** на території Криму: Протягом звітного періоду КПГ здійснила ряд моніторингів доступу населення Криму до українських засобів масової інформації, які виявили тенденцію все більш жорсткого обмеження такого доступу з боку РФ:

1) Моніторинг FM-мовлення, проведений КПГ на початку лютого в 19 населених пунктах Херсонської області, засвідчив, що влада РФ з території окупованого Криму блокує частоти українських радіостанцій на підконтрольній уряду України території шляхом трансляції на цих хвилях російських станцій⁵⁸.

Моніторинг FM-мовлення в північному Криму, проведений КПГ у березні, засвідчив, що в районі Чаплинки заблоковано трансляцію 5 радіостанцій, в районі Чонгара — 640. Українське мовлення в цілому доступне в 13 населених пунктах з 19⁵⁹.

У червні КПГ засвідчила істотне погіршення ситуації з сигналом українських радіостанцій. Українське мовлення було доступно в червні у 8 з 19 населених пунктів. Більш того, радіостанція Міністерства оборони РФ «Зірка» повністю заглушила своїм сигналом українське радіо «НВ»⁶⁰.

Моніторинг FM-радіомовлення, здійснений КПГ у липні, показав, що у 19 населених пунктах на півдні Херсонської області українські радіостанції перекриваються російським сигналом, трансльованим з території окупованого Криму. Щонайменше 34 українських частот FM-діапазону перекриваються сигналом 37 російських радіостанцій⁶¹.

Моніторинг радіомовлення, здійснений КПГ у вересні на півночі Криму, засвідчив, що українське мовлення доступне лише в 5 населених пунктах з 19⁶².

2) Моніторинг доступу до українських інтернет-ресурсів, здійснений КПГ у березні серед провайдерів Криму, засвідчив, що принаймні 12 провайдерів у 12 кримських населених пунктах повністю блокують сайти 22 українських медіа й 5 сайтів релігійних або урядових організацій⁶³.

Моніторинг доступу до інтернет-ресурсів, проведений КПГ у червні, засвідчив, що 12 провайдерів у 12 населених пунктах цілком блокують 18 українських сайтів. Ще 9 сайтів досяжні лише в деяких населених пунктах⁶⁴. 3 липня доступ до сайту Кримської правозахисної групи був заблокований багатьма провайдерами в Криму «за посягання на безпеку РФ»⁶⁵.

Моніторинг доступу до сайтів, здійснений КПГ у вересні, продемонстрував, що 14 провайдерів у 13 населених пунктах цілком блокують 9 інформаційних сайтів, а 19 сайтів доступні лише в одного провайдера зі списку моніторингу⁶⁶.

3. СВОБОДА МИРНИХ ЗІБРАНЬ

Право на мирні збори визнається статтею 21 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. Згідно ст. 22 Пакту, кожна людина має право на свободу асоціації з іншими. Зазначене право також встановлюється ст. 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Представники влади, застосовують покарання за участь у групових та одиночних пікетах, проведення зйомки таких заходів. Для забезпечення «законності» затримань можуть використовуватися формальні підстави для затримання, наприклад, невиконання обмежень в умовах карантину, хоча в той же час у Криму проводяться організовані де-факто владою заходи із масовим скупченням лю-

⁵⁷ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/12/crimean-human-rights-group_nov_en.pdf

⁵⁸ <https://crimeahrg.org/en/occupation-authorities-of-crimea-jamming-ukrainian-fm-stations-in-the-south-of-kherson-region/>

⁵⁹ <https://crimeahrg.org/en/russia-continues-to-block-fm-radio-broadcasting-in-northern-crimea/>

⁶⁰ <https://crimeahrg.org/en/occupation-authorities-intensified-again-jamming-ukrainian-radio-signal-in-north-of-crimea/>

⁶¹ <https://crimeahrg.org/en/russian-occupation-authorities-radio-broadcasting-at-minimum-34-radio-frequencies/>

⁶² <https://crimeahrg.org/uk/na-pivnochi-krimu-znovu-posilili-blokuvannya-signalu-ukra%20d1%97nskih-fm-stanczij/>

⁶³ <https://crimeahrg.org/en/at-least-12-crimean-providers-blocking-ukrainian-websites-in-crimea/>

⁶⁴ <https://crimeahrg.org/en/12-providers-blocking-27-ukrainian-websites-in-crimea/>

⁶⁵ <https://crimeahrg.org/en/website-of-the-crimean-human-rights-group-blocked-in-crimea-for-undermining-of-security-of-the-rf/>

⁶⁶ <https://crimeahrg.org/uk/u-krimu-czilkom-blokuyut-9-informacijnih-sajtiv-novij-monitoring-kpg/>

дей. Крім того, російська поліція в Криму часто заздалегідь особисто попереджала активістів щодо незаконності їх участі в акціях, які планувалися, оскільки, нібито, проведення таких акцій буде порушувати російське законодавство щодо правил проведення мітингів та законодавство в сфері протидії екстремізму.

Кримська правозахисна група зафіксувала численні випадки обмеження свободи мирних зібрань та призначення покарань у вигляді адміністративного арешту та штрафу. Влада Російської Федерації та підконтрольні їй органи на території окупованого Криму систематично перешкоджають проведенню мирних заходів на підтримку осіб, затриманих з політичних мотивів, а також а також інших заходів, що проводяться з метою критики дій органів влади, або висловлення позиції щодо незаконності анексії Криму, зокрема:

- У січні співробітники МВС РФ зупиняли на керченському мосту на виїзді з Криму до РФ автомобілі «для перевірки». Автомобілі, в яких знаходилися кримські татари, не пропускали. За словами очевидців, у такий спосіб зупинили приблизно 120 осіб, котрих утримували всю ніч начебто для перевірки документів, після чого без підстав заборонили виїзд з Криму. Всі інші автомобілі співробітники МВС пропускали безперешкодно. Таким чином, співробітники МВС РФ перешкоджали активістам і родичам взяти участь в акції підтримки фігурантів «справи кримських мусульман», котрим було призначено ухвалення вироку на 12 січня в Ростові-на-Дону⁶⁷.

- У січні 2021 року відбулись масові затримання учасників акції на підтримку російського політика-опозиціонера О. Навального. Крім того, працівники поліції напередодні акції вручали активістам та її потенційним учасникам попередження щодо заборони проведення та відвідування мітингів через запровадження карантинного режиму в Криму. У квітні активіст, що проводив одиночний пікет на підтримку Навального був оштрафований на 10000 рублів.

- У березні судом було притягнуто до відповідальності Севілу Омерову за проведення одиночного пікету на підтримку свого чоловіка, фігуранта зхатриманого з політичних мотивів Різу Омерова. Попередження ухвалили за невиконання правил поведінки за надзвичайної ситуації (карантину). За аналогічним звинуваченням «суд» оштрафував за одиночний пікет активіста Мустафу Сейдалієва, котрий проводив пікетна підтримку політичних в'язнів Криму⁶⁸.

- У вересні у Сімферополі співробітники поліції, Росгвардії та ОМОНу затримали активістів та родичів заарештованих разом з Наріманом Джелялом, котрі зібралися біля управління ФСБ з метою дізнатися про місцезнаходження заарештованих. КПГ отримала інформацію про щонайменше 53 затриманих на цьому заході. Їх доправили до «відділку поліції, де вони перебували впродовж декількох годин, чекаючи на складання адміністративних протоколів. Місцеві жителі була затримані за участь у мирному стихійному зібранні. Двох родичів заарештованих залишили в ізоляторі після звинувачення у непокорі поліції та призначили, відповідно, 15 і 10 діб арешту. На кінець жовтня КПГ зафіксувала 43 рішення «судів» про призначення покарання за у формі штрафів розміром від 1 000 до 30 000 рублів щодо учасників зазначеного заходу. У жовтні журналіст Айдер Кадиров, котрий знімав на відео затримання, був оштрафований на 5000 рублів за порушення вимог карантину⁶⁹.

- 11, 25 і 29 жовтня в Криму сталися масові затримання людей, котрі прийшли на відкриті судові засідання заарештованих кримських татар. Усього відбулося принаймні 72 затримання, з яких 24 особи залишили на ніч в ізоляторі. Щонайменше 63 затриманих звинуватили у недотриманні карантинних обмежень, порушенні порядку організації чи проведення мирного зібрання та «організації масового одночасного перебування та (або) пересування громадян у публічних місцях, що спричинили порушення громадського порядку». З них 21 особу оштрафовано на суму від 5000 до 20 000 рублів, виправдано 7 осіб, інші очікують на розгляд справ у кримських «судах». Серед оштрафованих були двоє журналістів-учасників громадської організації «Кримська солідарність», котрі знаходились на місць затримань та виконували свої професійні обов'язки. 25 жовтня співробітники поліції не допустили адвоката Рустема Кямілева до затриманого під час масових затримань активіста на підставі його непокори вимогам поліції. Інший адвокат – Едем Семедляев, не був допущений до одного з затриманих через відмову розтягтись у відділенні⁷⁰.

67 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/02/crimean-human-rights-group_jan_2021_en.pdf

68 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/04/crimean-human-rights-group_mar_en.pdf

69 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/10/crimean-human-rights-group_sep_en.pdf

70 https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/11/october_en.pdf

Згодом, у листопаді Семедляєву було призначено покарання у вигляді арешту на 12 діб та штрафу 4000 рублів. 23 листопада, в день закінчення строку арешту Семедляєва, поліція затримала 31 особу з числа тих, хто прийшов зустріти адвоката після звільнення біля приміщення ізолятора. 17 особам було призначено покарання у вигляді адміністративного арешту строком від 10 до 13 діб. Крім того, 6 осіб були оштрафовані на суми від 10 до 15 тисяч рублів⁷¹.

- У листопаді також відбулося декілька масових затримань. 1 листопада у Криму було затримано 19 людей, котрі прийшли на відкриті слухання у «справі кримських мусульман». 23 листопада затримали 32 людини, які прийшли зустріти після завершення адміністративного арешту адвоката Едема Семедляєва. 26 листопада було затримано ще 2 особи, котрі прийшли на слухання у «справі кримських мусульман». Загалом у листопаді було затримано щонайменше 53 кримських татарина - учасники мирних зібрань, проти яких порушено не менше 50 адміністративних проваджень.⁷²

4. СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ І РЕЛІГІЇ

Згідно ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії. Це право включає свободу мати чи приймати релігію або переконання на свій вибір і свободу сповідувати свою релігію та переконання як одноосібно, так і спільно з іншими, публічно чи приватно, у відправленні культу, виконанні релігійних і ритуальних обрядів та вчень. Ніхто не повинен зазнавати примусу, що принижує його свободу мати чи приймати релігію або переконання на свій вибір. У даній статті також зазначено, що свобода сповідувати релігію або переконання підлягає лише обмеженням, які встановлено законом і які є необхідними для охорони суспільної безпеки, порядку, здоров'я і моралі, так само як і основних прав та свобод інших осіб.

Згідно ст. 9 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно.

ГА ООН закликала РФ поважати свободу думок, асоціацій та мирних зборів, а також свободу асоціацій та свободу думки, совісті, релігії та переконань без будь-якої дискримінації та забезпечувати безперешкодний доступ без будь-яких необґрунтованих обмежень до місць відправлення культу та до зборів для молитви та інших релігійних практик. Проте, як було зафіксовано КПГ та відображено у проекті резолюції щодо стану прав людини в Криму на 76-ї сесії ГА ООН, РФ продовжує обмежувати свободу совісті, релігії та переконань.

Протягом звітного періоду КПГ зафіксувала численні факти переслідування осіб, що сповідують заборонені в РФ релігійні організації, головним чином – Свідків Єгови.

Рішенням Верховного суду РФ № АКПИ17-238 від 20.04.2017 року було заборонено діяльність релігійних організацій Свідків Єгови як екстремістських. Цю заборону влада РФ також розповсюдила на окуповану територію Криму. Згідно законодавства України діяльність організацій Свідків Єгови не є забороненою.

Не дивлячись на ліквідацію відповідних юридичних осіб, Свідки Єгови переслідуються за організацію екстремістської діяльності. Обґрунтуванням для висунення таких звинувачень є, як правило, інформація про проведення релігійних обрядів відповідно до поглядів Свідків Єгови, не продовження діяльності заборонених організацій.

На кінець листопада 2021 року в рамках переслідування «Свідків Єгови» в Криму позбавлено волі 5 людини. Ще 9 обмежені в переміщенні: 7 — під домашнім арештом, 2 — під підпискою про невиїзд⁷³.

Крім того, постійним утискам окупаційної влади в Криму піддається Православна церква України

⁷¹ <https://crimeahrg.org/uk/u-simferopoli-zatrimali-31-osobu-za-zustrich-advokata-edema-semedlya%20d1%94va-z-itt/>

⁷² https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/12/crimean-human-rights-group_nov_en.pdf

⁷³ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/12/crimean-human-rights-group_nov_ua.pdf

(далі ПЦУ). Так, 8 серпня 2021 року співробітники поліції перервали богослужіння в монастирі Святого Дмитра Солунського на підставі того, що обряд відбувався в приміщенні, не зареєстрованому за російським законодавством як культова споруда. На громадянина України Павла Скокова було складено адміністративний протокол за незаконну місіонерську діяльність. Згодом Скокова було оштрафовано на 15 000 рублів. Окупаційна влада відмовляється реєструвати ПЦУ в Криму як релігійну організацію, тому будь-яке богослужіння ПЦУ є формальним приводом для переслідування за незаконну місіонерську діяльність⁷⁴.

Мусульмани Криму також є окремою групою, яка переслідується за релігійними ознаками і в рамках кримінальних справ, про що було зазначено у розділі про права осіб, що утримуються під вартою, та право на справедливий судовий розгляд.

Практика адміністративного переслідування за ст. 5.26 КпАП РФ (Порушення законодавства про свободу совісті, свободу віросповідань і про релігійні об'єднання) передбачає покарання за «місіонерську діяльність». Тлумачення та застосування цієї статті призвели до дискримінації майже всіх релігійних громад та організацій, за винятком Російської православної церкви Московського патріархату.

«Мирові судді» Криму постійно розглядають адміністративні впровадження за ст. 5.26 КпАП щодо різних релігійних організацій та їхніх членів, серед яких – мусульмани, протестанти, баптисти, юдеї, саєнтологи та кришнаїти. Віруючих переслідували з здійснення обрядів поза приміщень або у приміщеннях, не зареєстрованих за законодавством РФ як культові споруди. Найчастіше у вигляді покарання використовуються штрафи. КПГ зафіксувала, що усього за час окупації таких штрафів у Криму ухвалено на загальну суму принаймні 1 813 500 рублів.

5. ЗАБОРОНА ПРИМУСОВОГО ПРИЗОВУ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ

Згідно ст. 51 Конвенції про захист цивільного населення під час війни, окупаційна держава не має права примушувати осіб, що перебувають під захистом, служити в її збройних чи допоміжних силах.

Згідно законодавства РФ, громадяни України, що проживають в Криму та на яких РФ розповсюджує своє громадянство мають такі ж обов'язки щодо військової служби в армії РФ, як і її громадяни. Зокрема на чоловіків призовного віку розповсюджується обов'язок щодо проходження строкової служби. Особі, що відмовляється від проходження такої служби загрожує притягнення до кримінальної відповідальності.

ГА ООН неодноразово засуджувала практику примусового призову на військову службу в окупованому Криму та закликала РФ припинити такі дії, проте за період з січня по листопад 2021 року КПГ було зафіксовано 110 кримінальних вироків за ухилення від служби в ЗС РФ.

На кінець листопада КПГ зафіксувала за весь період окупації 275 кримінальних справ за ухилення від служби в ЗС РФ, переданих на розгляд до «судів» Криму. За 266 з них вже винесено вирoki⁷⁵.

Загалом за період окупації РФ провела у Криму 14 призовних кампаній, в рамках яких до збройних сил РФ примусово було призвано 34 000 мешканців Криму.

Дії посадових осіб РФ, що полягають у забезпеченні призову можуть складати військовий злочин, передбачений ст. 8(2)(a)(v) – примус військовополоненого чи іншої охоронюваної особи у збройних силах ворожої держави.

Звіт підготовлений Кримською правозахисною групою

Кримська правозахисна група (КПГ), Україна – неприбуткова правозахисна організація кримських правозахисників та журналістів, діяльність якої спрямована на сприяння дотриманню та захисту прав людини в окупованому Криму шляхом привернення широкої уваги до проблем у сфері прав людини та міжнародного гуманітарного права на території півострова. КПГ зосереджується на документуванні та постійному моніторингу порушень прав людини та воєнних злочинів внаслідок незаконних дій Російської Федерації у Криму. При підготовці та поширенні інформації КПГ керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

Телефон +38 067 224 01 73

Сайт <https://crimeahrg.org/en/>

електронна адреса crimeahrg@gmail.com